

Kultakauden taiteilija

Novelleja ja kirjoituksia
taiteesta ja taiteilijoista
1900-luvun taitteesta

Kustantamo Helmivyö

Kultakauden taiteilija

Kultakauden taiteilija

Novelleja ja kirjoituksia taiteesta ja taiteilijoista
1900-luvun taitteesta

toimitus ja jälkisanat
Reijo Valta

Kustantamo Helmivyö
Turku 2017

Kultakauden taiteilija

Toim. Reijo Valta

Kannen kuva: Emil Wikströmin luonnos Näsikallion suihkukaivoksi (valmistui 1913).

2017 Kustantamo Helmivyö

ISBN 978-952-7211-10-6

Valmistaja: Books on Demand, Norderstedt, Saksa

Saatteeksi

Suomen kulttuuripolitiikka on muuttunut. Vielä ei ole tiedossa miten muutos vaikuttaa taiteilijoihin ja heidän työskentelyedellytyksiinsä. Olemme kuulleet, että *rahat loppuvat ja näin emme voi jatkaa*. Tämä koskee koko yhteiskuntaa, julkista sektoria ja sen rahankäyttöä olisi pienennettävä kaikilta osin.

Toimikunnat ja komiteat pohtivat miten pienentävillä määrärahoilla saataisiin edes oleellinen säilytettyä johtavien poliitikkojen tahdon mukaisesti. Toisaalta elin-

keinoelämä vaatii taidetta, kulttuuria ja tutkimusta valjastettavaksi talouden veturiksi.

Ennen vuoden 2015 eduskuntavaaleja kulttuuripiirit järjestivät tilaisuuksia, joissa poliitikot ja taiteilijat saattoivat kohdata toisiaan ja käsityksiään. Keskusteluissa kuultiin useammaltakin suunnalta kuultiin käsitys, että resurssien puute, köyhyys ja nälkä ruokkivat yrittäjähenkistä luovuutta. Näinhän elettiin ja toimittiin Suomen taiteen kultakaudella 1800- ja 1900-lukujen taitteessa. Keskustelu on herännyt uudelleen perussuomalaisen kulttuuriministerin myötä.

Tähän teokseen on koottu kultakauden suomalaisen taiteilijoiden novelleja, pakinoita ja taidepoliittisia kirjoituksia. Ehkä nämä avaavat kultakautena käytyä keskustelua ja antavat taustaa nykyisten järjestelmien synnylle.

Teoksen avaa Oscar Wilden kirje, jonka sanoma on edelleen pätevä tämän ajan aloittelevalle kirjailijalle.

Sisällys

Oscar Wilde. <i>Lausunto kirjailija-ammattista</i> (julkaistu Suomessa 1912)	9
I	
Eino Leino. <i>Eräs juhlapuhe</i> (1902)	15
Juhani Aho. <i>Mennyttä kalua</i> (1891)	24
Väinö Kataja. <i>Golgata</i> (1898)	45
Juho Walve. <i>Urbanus Uhvakainen</i> <i>pyrkii urkujenpolkijaksi</i> (1898)	56
II	
Eino Leino. <i>Käynti syysnäyttelyssä</i> (1902)	67
Eva Ljungberg. <i>Kolme Jumalan-äidin</i> <i>kuvaa</i> (1907)	75
Emil Vikström. <i>Taiteen ymmärtämisen</i> <i>puutteesta</i> (1911)	82
Volter Kilpi. <i>Kansallisteatterin nykyinen</i> <i>tila</i> (1912)	88

Jalmari Hahl. <i>Taidemietteitä</i> (1911)	104
--	-----

III

Eino Leino. <i>Tarina talvisessa yössä</i> (1902)	111
---	-----

Väinö Kataja. <i>Mätäkuulla</i> (1898)	123
--	-----

Eino Leino. <i>Kirjallista pakinaa</i> (1902)	138
---	-----

Jälkisanat	147
------------	-----

Oscar Wilde

Lausunto kirjailija-ammattista

Saksalaisissa aikakauskirjoissa kiertelee seuraava, meilläkin ennen tuntematon Oscar Wilden kirje, joka koskee sangen tärkeätä kysymystä: onko kirjailijalle edullista olla yksinomaisesti kirjailija, vai onko parempi että hän harjottaa kirjailijaintonsa jonkun muun toimen ohella ja rinnalla?

„Rakas,

9 olen vaikean hengenahdistuskohtauksen johdosta ollut vuoteenomana, enkä sentähden ole ennen kyennyt vastaamaan kirjeeseen. Toivomuksenne mukaan pa-

lautan käsikirjoituksenne ja neuvon Teitä vielä vähän tasoittamaan sitä. Aikakauslehtikirjoituksena se on tavallista parempi, vaikka (sallikaa minun puhua suuni puhtaaksi) sävyltään jotenkin sotaista.

Mitä tulee mietteisiinne kirjallisuudesta, niin on mahdotonta kirjallisuudesta elää. Sanomalehtitoimella voi saada hyviäkin tuloja, mutta harvoin puhtaasti kirjallisella.

Neuvon Teitä siis vakavasti: hankkikaa itsellenne joku virka-asema, esim. yliopistonopettajan, elämänne perustukseksi ja päätukeeksi, ja säästäkää kirjallisuus ihanimpia, harvinaisimpia hetkiänne varten. Mitä parasta kirjallisuudessa ilmestyy tulee aina niiltä, jotka eivät ole pakotetut sillä ansaitsemaan jokapäiväistä leipäänsä; kirjallisuuden korkein muoto, runous, ei tuota laulajalle rikkautta. Luodaksenne parastanne täytyy Teillä olla aikaa ja vapautta masentavista huolista.

Neuvominen on aina vaikeaa, mutta minä uskallan sentään Teitä neuvoa, syystä että olette minua nuorempi. Uhratkaa taiteellenne, niin olette saava korvausta; jos sitä vastoin vaaditte taiteelta, että se uhrautuu Teille, niin tuskin pelastunette katkerasta pettymyksestä. Toivot-

Suomen taiteen kultakausi oli 1900-luvun taitteessa. Aikakausi on viime vuosina usein ollut poliittisissa puheissa. Kansallista taidetta on arvostettu ja kaivattu takaisin.

Mutta miten kultakauden taiteilijat ja kulttuurikriitikot kokivat oman aikansa? Tämän kokoelman teksteissä vastauksen antavat muun muassa Eino Leino, Juhani Aho, Emil Wickström ja Väinö Kataja.

Teoksen on koonnut oululainen tietokirjailija ja runoilija Reijo Valta.

ykl 84.2

